

DRAMATICKÉ STUDIO „ČIN“ V PRAZE

Balada Zuzanina

Možná, že neznáš víc než sama sebe,
možná, že nevíš, co je tebe kol.
Možná, že nevidíš nad sebou nebe,
možná, že nepocítíš žádný bol.
Možná, žeš špatný víc než zima zebe,
možná, že s veteší tu hlodá mol,
možná, že lásku hledám kolem kol
a místo jej — nacházím tebe.

Možná, že zmírním vlastní bol.
Možná, že zhynu tíhou nebe,
možná, že najdu protilehlý pól,
možná, že najdu samu sebe.
Možná, že poznám mráz jak zebe.
Možná, že přejde okna mého kol,
možná, že zhnusí se mi pláč i bol
a místo jej — nacházím tebe.

Možná, že chodím kolem tebe,
možná, že duše má je tebe kol,
možná, že zatmívá se moje nebe,
možná, že marně hledám vlastní bol.
Možná, že nenávidět budu sebe,
možná, že zbytečně si šeptám: vol!
Možná, že bídná tápu kolem kol
a místo jej — nacházím tebe.

Možná, že prázdnota v mé duši zebe,
možná, že srdce tíží krutý bol.
Možná, že přejdu vlastní smrti kol
a místo jej — nacházím tebe.

Déda Papež

(-Zpověď básníka«, hřích III.)

**Na titulní straně Dagmar NEUMANNOVÁ a Déda PAPEŽ
jako Luisa a František ve „Zpovědi básníka“**

foto. Truneček

Poznámky k dnešní premiéře

Uvádíme-li novotinu Papežovu, neděje se tak z touhy po rozžínání nových divadelních ohňostrojů, bengálů a světelných fontán, třeba byly průvodními zjevy všech nových dramatických eskamoterských kousků či kejklřství. Papežův baladický příběh má být chápán jako pokus o jinou formu básnického divadla, vystaveného na prolínání obrazů básnických se situacemi dramatickými.

Postava básníka-bouřliváka, opředená pavučinou ponurých i něžných příběhů, ať již vymyšlená či odpozorovaná historií, prochází — vykrystalisovaná z autorových představ, žijící mizou veršů — pásmem příběhů, aby za sebou zanechala myšlenky stálé platnosti. Proto je tato hra vložena do jakési bezčasovosti, která jest jen z důvodů větší dramatické účinnosti přioděna romantickým šatem středověku.

Celková stavba hry ukazuje autora jako praktika, dokonale obeznáměného se stavbou úspěšného dramatu. Na ostrých kontrastech mezi básnickými pasážemi a dramatickou situací dokazuje, že pravé drama by bylo bez akce bezkrevné, statické. Proto jsou jeho obrazy nabitý vzruchem, vnitřním kvašením s minimem filosofických úvah a rozhovorů. Dochází dokonce, řekl bych, k telegrafickým dialogům, nahrazovaným někde i mimickými zkratkami. Mezi verši převládají původní variace autorovy na téma užitých a do hry funkčně začleněných cizích básní novějších i starších. Z technických důvodů byla hra rozdělena na tři oddělení. Jinak rychlý sled obrazů nutného přerušeni nevyžaduje a v originále hra ani rozdělena není.

Postavy tohoto příběhu, voleny se zřetelem na nutné začlenění do děje, jsou zasazovány s rozmyslem tak, že svou přítomností určují ráz scény (Prefekt). Prakticky tedy existence každé osoby je předem odůvodněna, má svůj význam, její zásah do hry přesně určen. Vedlejších, stafážních osob není. Každá postava hry pohybuje se jasně v okruhu své charakterisace, místy záměrně jednoznačně načrtnuté (Tristan, Prefekt). Hrdina je vykreslen jako bytost roztržštěná: slupka drsného, buřičského bouřliváka skrývá hlubokého, něžného lyrika. Konflikt těchto dvou povahových složek nejen spaluje přímo hrdinu samého, nýbrž zasahuje i osoby, básníkovi nejbližší (Zuzana). Jako závojem chladu zůstává zahalena citlivá, šlechetná, urozená Luisa, zatím co bezprostřední projevy pradeny Matky charakterisují nám ji jako primitivní, udřenou, zbožnou ovci, kterou Bůh jako břemenem obtížil láskou k synovi. Zrůdný, pavoukovitý Prefekt, úděsně věcný, chytrácký a samolibý ve svém vystupování, a dvojice ničemů — zchátralý kněz, cynický Marcel a sprostý zkušený darebák Tristan — uzavírají galerii postav. Pulsující srdce hrdinovo, provází ho všemi obrazy, aby se mu svým hlasem v pravý okamžik připomnělo, hlas zpovědníka v prologu celý příběh uvádí.

Scénování této balady kladlo při omezených možnostech jevišťě nemalé nároky na výtvarníka. Řadu útržkových obrazů bylo nutno vésti jedním proudem tak, aby scény nabyly účinnosti dokonalým zachycením ovzduší. Architekt Marek navrhl jednotnou scénu, obměňovanou, doplňovanou, prokreslenou a odstíněnou světlem. Technické nedostatky malé scény donutily výtvarníka k nejjednodušším náznakům, takže důležitým pomocníkem výtvarným vedle několika praktikáblů a závěsů je světlo. Vhodně umístěné a cloněné reflektory mají dodávat nezvykle vybarveným obrazům plastičnosti, což je na malém prostoru jevišťě zrovna tak žádoucí jako obtížné.

Hudby je použito pouze jako náladového pojítka mezi jednotlivými obrazy, tedy bez úmyslu nadřadit ji na samoučelnou složku hry.

Teprve po dvojím autorově základním přepracování dostává se hře místa na jevišťi »Činu«. Je mým největším přáním, aby našla místo i ve spokojenosti našeho obecnstva.
Erhard Martin.

Zpověď k mé „Zpovědi“

*Motto: Zde, střelen šípem lásky spi,
jenž v světě nenašel si lék,
ten malý záček chudinký
co zval se Mistr František . . .*

Jen jako nehodný žák chtěl bych předstoupiti před svého Mistra. Opravdu, je to snad zvláštní — ale nemohu smýšlet jinak. Kolikrát jsem si přál přiblížiti se v nějaké práci podstatě svého básníka. Zdařilo se mi to poprvé dnes — kdy jsem dokončil svou »Zpověď«, která provedena jevištně, má teprve dostati krev a pohyb — tep srdce mého básníka.

Nepřepínám, řeknu-li: Františku, děkuji. Dals mi mnoho krásného, dals mi

Liba ZELENKOVÁ
(Zuzana)

foto Truncěk
Dagmar NEUMANNOVÁ
(Luisa)

v prvé řadě možnost napsat zpověď toho, jenž se již dávno zrodil v mých představách z nekonečné lásky, v baladickém blouznění, plném skrytých tuch, neznámých přání a potřeby: přiodít v slova bouřlivou duši, která by jinak umírala v mé fantasii, mizela by — rozplynula se.

Podstata románu: děj. Podstata dramatu: dramatický moment. Podstata mé »Zpovědi« (jak daleko je asi od pravdy skutečného dramatu): balada. Ano, obyčejná, snad ani ne tak libozvučná balada, jaké známe z četby velkých Mistrů. Ale přece jen vítězná balada, oslavující, aniž by chtěla oslavit, opěvající, třebaš mlčky, vítězná, ačkoliv přichází — v smrti. Nedovedl bych jinak svého básníka do jeho Ithaky. Nespatřil by ani ten obláček míru a klidu, kdyby nedocházel svého konce — po osmi hříších, které obtížily jeho — tak světlou — duši. Osm hříchů, osm

DRAMATICKÉ STUDIO

Ředitel Déda Papež

„Čin“
v Praze

5 let láskou a prací....

Déda PAPEŽ

Zpověď básníka

Osm hříchů s prologem a epilogem. — Režie Erhard Martin. — Výprava arch. František Marek. — Scénickou hudbu sestavil Miroslav Žouželka. — Kostýmy Jan Svátek. — Masky Jaroslav Čermák.

O S O B Y :

Zpovědník	Miloš Vávra
Prefekt	Otakar Skalský
Luisa	Dagmar Neumannová
Zuzana	Liba Zelenková
Tristan	Josef Janoušek
Marcel	Miroslav Bílek
František	Déda Papež
Jeho matka	Daša Faustusová
Jeho srdce	* * *

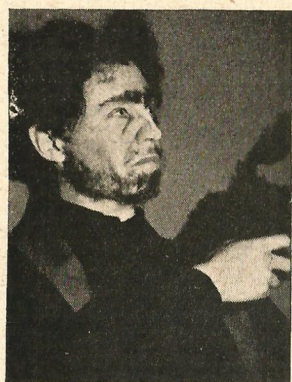
SCÉNY: Prolog — Hřích 1. Matka — Hřích 2. Chrám Matky Boží — Hřích 3. Zuzana — Hřích 4. Marcel — Hřích 5. Dostaveníčko — Hřích 6. Rozsudek — Hřích 7. Luisa — Hřích 8. František — Epilog.

Připravujeme: Viktor Dyk TRAGIKOMEDIE

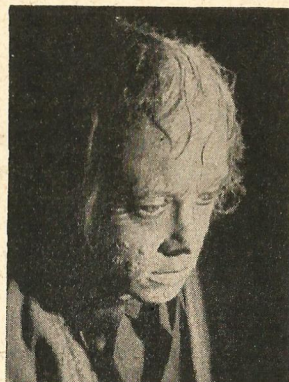
Režie Déda Papež • Poprvé 17. dubna 1943

trnů, které by rozdíraly svými hroty napjatou kůži lidského těla, kdyby — v nich nebyla láska.

První: Matka. Kolik bolesti je v srdci té ženy, která tě zrodila, básníka — ničemu. A přece, jak svatý hřích: miluje tě, svého hošíčka, i když se na tebe zašklebí oprátka šibenice. Druhý: Chrám Matky Boží... To sladké setkání, ta horoucí láska i touha... To vše znamená jen nový hřích. Můj básníku, jak sladké bylo by hřešit, kdyby Osud poslal do cesty jen ženy...! Třetí: Zuzana. Ne, ten je snad nejlhubší, ale i nejsvětější. Není to žena špatná..., víc světice, bohyně svého básníka, nevěstka jen pro svou bolest a velikou lásku. Františku — zhrušil jsi...! Čtvrtý: Marcel. Odpudivý hřích. Ničemná touha žene tě kupředu, pozor, aby sis vaz nezlomil! Marcel tě nedovede k cíli. Jeho duch tě jen zavede, Františku. Nejdeš správnou cestou! Pátý: Dostaveníčko. Bylo by pravdivé, kdyby tě Osud zle nepronásledoval. Bylo by láskou, kdyby tě kamarádi nesvedli. Jsi přece

Miroslav BÍLEK
(Marcel)

Josef JANOUŠEK
(Tristan)

foto Truneček
Otokar SKALSKÝ
(prefekt)

jen básník. Ani slovům mileniným jsi neuvěřil. Pykej za tento hřích! Šestý: Rozsudek. Ano, Františku, pykej za svoje hříchy. — A přece, právě zde počíná se tvoje vykoupění. První cesta k spasení — je tvoje lež. Ona ji nerozumí? Sedmý: Luisa. Ta sladká, milá, drahá Luisa, ten svatý tvůj dřívější hřích. Teď se naplňuje. Setkání obou tvých lásek. Jak kruté a přece — tak pravdivé — veliké. Osmý a poslední: Ty sám! Pod tím šklebicím se provazem se usmíváš. Jak by ses nesmál, básníku, tuláku, Mistře Františku! Vždyť docházíš svého smíření. Srdce ti znovu tlouče na pozdrav, jako tehdy, když začala tvá zpověď. Teď tlouče však nějak silněji, prudčeji: umíráš, Františku. — Teď jsi to teprve ty!

Děkuji Ti, Františku. Dals mi mnohé poznání. Bá! jsem se vždycky všeho velikého, nesmírného. Bá! jsem se, ale nyní? Bojím se již jen těch padajících hvězd, k nimž cestu a poznání jsi mi ukázal. Kéž by ta dnešní, ta má hvězda, mohu-li vůbec nějakou mít, nespadla. A bude-li již Osudem určen její pád, pak bych si přál, aby padala rychle, aby se — sřítla. Tak rychleji usmrtí... **Děda Papež**

Papežova „Zpověď“ v kritice

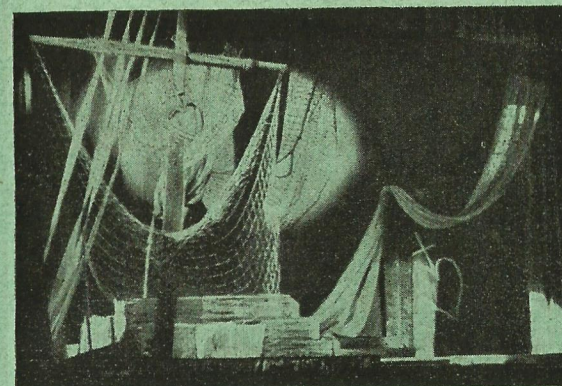
Papež, okouzlen Villonovými verši, vzal je jako lyrickou páteř pro své pásmo — neboť do dramatu má daleko — a jimi aparafrázemi na ní zní celé. Pokud se tu objevuje próza, je v sousedství veršů chudá... Režisér ve svém článku přiznal, že jsou ve hře autorovy variace na cizí básně novější i starší a je nutno ke cti Papežově přiznat, že někdy opravdu nevíme, kde končí Villon a začíná Papež.

Herec vyhrál nad autorem. I když si místy patheticky přetáhne, i když někde zazní až imitačně štěpánkovsky, přece jen Papež dal svému Františkovi vše, čeho potřeboval, vroucnost, zoufalství i cyničnost a tak je tento bouřlivák nejlepší Papežovou postavou poslední doby. Hned po ní musíme jmenovat režiséra hry E. Martina, který vyhrál svého cynického Marcela jasně, spolehlivě ve výkonu hlasové i mimicky disciplinované sevřeném. Svou nevěstku Luisu (opravujeme: Zuzanu pozn. redakce) podala L. Zelenková roztržitě, hlasově jinak nasadila nežli skončila... Luisa D. Neumannová byla s počátku bezbarva, ale ke konci si dovedla najít věrné tóny lásky a elitování. Prefekta hrál R. Knapp s groteskním příděchem. I Janouškův Marcel (opět opravujeme: Tristan, pozn. redakce), hlasově přebarvený, selhal. Pochvaly si zaslouží výprava arch. F. Marka.

jwg, České Slovo.

Nový autor se představil. »Zpověď básníka« je odvážným pokusem o odlišnou formu básnického divadla nejen pokud jde o tvar, ale i o dějový obsah... S malým počtem jedinácti osob postavil Papež v novince svěží divadlo, v němž se odráží mladé nadšení a snaha za něčím novým. Tak na jednotné scéně, prostorově velmi sporé, zachytil dokonale výtvarník arch. Marek pomocí jednoduché dekorace a barevných světél myšlené ovzduší hry, které se ujal s nemalou péčí režisér E. Martin, aby ve svěžím tempu a s důrazem mluveného slova představil baladu jako účinný konflikt dvou duševních proudů rozervaného člověka. -a, Nár. Střed

Scéna arch. Frant. MARKA
na „Zpověď básníka“

fotoarchív „Činu“

Papežova dramatická prvotina jeví se nám jako mladistvě odvážná a již tím sympatická. Do úryvkovitých dialogů jsou vloženy varianty Villonových básní. Autor odolal pokušení rozvinouti dané situace v napínavou hru a staví na legendárním půdorysu jen řadu zhuštěných lyrických scén. Přes to, že slovní ornament má tu převahu nad povahopisem, nutno Papežovu hru vítati jako smělý čin, užitečnější, než pohodlné opakování starých osvědčených her. V režii E. Martina se střídají barvitě výjevy s kaleidoskopickou rychlostí. Mistra Františka hrál autor hry, který postavil svého hrdinu do magnetického pole, jehož jeden pól představuje temperamentní Zuzana L. Zelenkové, druhý mrazivě tuhnoucí Luisina něha v podání D. Neumannové. — Hra byla přijata velmi vřdně, ... hc., Pražský list.

Divadelní a filmové kostýmy jen od

JANA SVÁTKA

Praha I., Perštýn 18, Husova 4. Tel. 35770

Malby pokojů provádí firma

J. SLABIHOUEK

Praha XII., Höflerova 3. Telefon 513-16

Dobré šaty od krejčího

Josefa Průdka,

Praha XII., Schwerinova 22

Telefon 395-91

Fotoamatérům dobře poradí a jejich snímky vypracuje

fotograf **TRUNEČEK**

VINOHRADY, Mnichovská 56, tel. 287-33

Tiskopisy všeho druhu zhotoví Vám knihtiskárna

ANTONÍN STROJIL

Praha XIII.-Vršovice, Kodaňská tř. 11.

TELEFON 561-86

KLOBOUKY

HRABĚ

VINOHRADY